

УДК 633.15:581.522.4

Г. І. ПЕТРИНА, кандидат сільськогосподарських наук

Н. М. РУДАВСЬКА, науковий співробітник

Я. Я. ГАВРИЛЯК, фахівець

В. В. ФЕДАК, науковий співробітник

Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН

вул. Грушевського, 5, с. Оброшино Пустомитівського р-ну

Львівської обл., 81115, e-mail: inagrokarpat@gmail.com

ГІБРИДИ КУКУРУДЗИ В УМОВАХ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Наведено результати досліджень нових гібридів кукурудзи різних груп стиглості в умовах Львівської області на сірих лісових поверхнево оглеєних ґрунтах.

Ключові слова: кукурудза, гібрид, ФАО, урожай, зерно, зелена маса.

Кукурудза є одним із головних джерел кормових і продовольчих ресурсів. Її сучасне народногосподарське значення, і зокрема для забезпечення надійного зернофуражного балансу, не має альтернативи. Ця культура значною мірою визначає не тільки економічний стан тваринництва, але й зернової галузі загалом. Подальший розвиток виробництва зерна кукурудзи буде також сприяти зміцненню енергетичної безпеки країни. Як джерело відновлюваної енергії та економічно вигідний сировинний матеріал кукурудза посідає особливе місце у вирішенні проблеми забезпечення держави альтернативними видами паливно-енергетичних ресурсів власного виробництва, зокрема біоетанолом [1].

© Петрина Г. І., Рудавська Н. М.,

Гавриляк Я. Я., Федак В. В., 2014

Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2014. Вип. 56 (II).

Нові гібриди кукурудзи вдало поєднують високу продуктивність із швидкою віддачею зерном вологи після настання фази повної стиглості, що дозволяє заощаджувати кошти на досушуванні. Високі темпи початкового росту новостворених гібридів дають можливість ефективно використовувати вологу в період її дефіциту. Рослини стійкі до основних хвороб та шкідників, вирізняються потужною кореневою системою, завдяки чому не вилягають та мають здатність швидко відновлювати її після пошкодження західним кукурудзяним жуком діабротика. Тому дані гібриди рекомендовано культивувати і в зонах, де зафіксовано поширення цього небезпечного шкідника, і зокрема в передгірській зоні Карпат.

Новими в цьому напрямі є гібриди: Садгір, Стіжок 192 СВ, Кіцманський 215 МВ [2].

Метою наших досліджень було вивчення продуктивності нових гібридів кукурудзи різних груп стиглості селекції Інституту сільського господарства степової зони НААН при вирощуванні в ґрунтово-кліматичних умовах Львівської області.

Польові дослідження проводили на експериментальній базі Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН (відділення “Ставчани”) на сірих лісових поверхнево-оглеєних ґрунтах.

Технологія вирощування гібридів кукурудзи – загальноприйнята для ґрунтово-кліматичних умов зони. Площа посівної ділянки – 39 м², облікової – 25 м². Мінеральні добрива вносили під передпосівну культивуацію.

Спосіб сівби широкорядний з шириною міжряддя 70 см за норми висіву: ранньостиглі (ФАО 150–200) – Дніпровський 181 СВ, Почаївський 190 МВ, Немирів, Візаві, Квітневий 187 МВ, ДН Гарант, ДН Пивиха, ДН Синевір 131, ДН Галатея 177 – 80 тис. шт./га; середньоранні (ФАО 200–300) – Липовець 225 МВ, Оржиця 237 МВ, Кіцманський 215 СВ, Ізяслав 220 МВ, Батурін 287 МВ, Яровець 243 МВ, Любава 279 МВ, Вензель – 75 тис. шт./га; середньостиглі (ФАО 300–400) – Збруч – 70 тис. шт./га.

Спостереження, обліки, збирання урожаю проводили згідно з прийнятими методиками [3, 4].

Статистичний аналіз одержаних результатів здійснено методом дисперсійного аналізу за Б. А. Доспеховим [5].

У цілому за роки досліджень погодні умови сприяли росту і розвитку гібридів кукурудзи, а також формуванню повноцінного зерна.

Із наших спостережень видно, що висота рослин гібридів кукурудзи змінювалася протягом вегетаційного періоду 2011–2013 рр.

і на кінець вегетації у ранньостиглих гібридів вона становила: Дніпровський 181 СВ – 236,3 см, Квітневий 187 МВ – 219,2, Заліщицький 191 СВ – 226,0, Немирів – 253,5, ДН Пивиха 57 – 256,8, ДН Синевір 131 – 236,2, ДН Галатея 177 – 243,7, Почаївський 190 МВ – 229,3, Візаві – 261,0, ДН Гарант – 271,5. У середньоранніх гібридів вона становила: 227,5 см – Кіцманський 215 СВ, 250,0 – Липовець 225 МВ, 226,0 – Ізяслав 220 МВ, 245,5 – Яровець 243 МВ, 301,7 – Батурин 287 МВ, 283,0 – Оржиця 237 МВ, 293,0 – Любава 279 МВ, 269,0 – Вензель; а у середньостиглого гібрида Збруч висота рослин досягала 239,3 см (табл. 1).

1. Динаміка росту рослин гібридів кукурудзи (середнє за 2011–2013 рр.), см

Гібриди	Роки			Середнє
	2011	2012	2013	
Ранньостиглі (ФАО 150–200)				
Дніпровський 181 СВ	203,7	239,7	265,7	236,3
Квітневий 187 МВ	219,2	-	-	219,2
Заліщицький 191 СВ	226,0	-	-	226,0
Немирів	237,0	-	270,0	253,5
ДН Пивиха 57	-	228,7	285,0	256,8
ДН Синевір 131	-	236,2	-	236,2
ДН Галатея 177	-	243,7	-	243,7
Почаївський 190 МВ	-	205,0	253,7	229,3
Візаві	-	-	261,0	261,0
ДН Гарант	-	-	271,5	271,5
Середньоранні (ФАО 200–300)				
Кіцманський 215 СВ	227,5	-	-	227,5
Липовець 225 МВ	220,0	-	280,0	250,0
Ізяслав 220 МВ	226,0	-	-	226,0
Яровець 243 МВ	210,0	-	281,1	245,5
Батурин 287 МВ	231,0	-	272,5	251,7
Оржиця 237 МВ	-	-	283,0	283,0
Любава 279 МВ	-	-	293,0	293,0
Вензель	-	-	269,0	269,0
Середньостиглі (ФАО 300–400)				
Збруч	217,0	241,0	260,0	239,3
НР ₀₅	15,3	12,4	18,1	

У середньому за три роки досліджень найвищу врожайність зерна сформували у ранньостиглій групі (ФАО 150–200) ДН Пивиха 57 – 10,6 т/га, Дніпровський 181 СВ – 10,0 т/га, Почаївський 190 МВ – 10,2, Немирів – 9,7 т/га, нижчу врожайність забезпечили гібриди ДН Синевір 131 – 8,9 т/га, ДН Галатея 177 – 8,7, Квітневий 187 МВ – 7,4, Заліщицький 191 СВ – 7,2 т/га (табл. 2).

2. Урожайність зерна гібридів кукурудзи (середнє за 2011–2013 рр.), т/га

Гібриди	Роки			Середнє
	2011	2012	2013	
Ранньостиглі (ФАО 150–200)				
Дніпровський 181 СВ	8,5	9,4	12,1	10,0
Квітневий 187 МВ	7,4	-	-	7,4
Заліщицький 191 СВ	7,2	-	-	7,2
Немирів	6,7	-	12,8	9,7
ДН Пивиха 57	-	8,7	12,6	10,6
ДН Синевір 131	-	8,9	-	8,9
ДН Галатея 177	-	8,7	-	8,7
Почаївський 190 МВ	-	7,8	12,7	10,2
Візаві	-	-	11,3	11,3
ДН Гарант	-	-	12,7	12,7
Середньоранні (ФАО 200–300)				
Кіцманський 215 СВ	7,6	-	-	7,6
Липовець 225 МВ	6,8	-	13,2	10,0
Ізяслав 220 МВ	7,7	-	-	7,7
Яровець 243 МВ	8,7	-	12,6	10,6
Батурин 287 МВ	6,2	-	12,0	9,1
Оржиця 237 МВ	-	-	12,6	12,6
Любава 279 МВ	-	-	13,6	13,6
Вензель	-	-	12,8	12,8
Середньостиглі (ФАО 300–400)				
Збруч	5,7	9,5	13,1	9,4
НР ₀₅	0,48	0,69	0,45	

У середньоранніх гібридів високу врожайність забезпечили Любава 279 МВ – 13,6 т/га, Вензель – 12,8 т/га, Оржиця 237 МВ – 12,6 т/га, Яровець 243 МВ – 10,6 т/га, Липовець 225 МВ – 10,0 т/га, Батурин 287 МВ – 9,1 т/га, меншу – Ізяслав 220 МВ – 7,7 т/га, Кіцманський 215 СВ – 7,6 т/га.

Урожайність зерна середньостиглого гібрида Збруч досягла 9,1 т/га.

Висновки. На основі проведених досліджень в умовах Львівської області на сірих лісових опідзолених поверхнево оглеєних ґрунтах визначено найбільш адаптивні та придатні для вирощування на зерно нові гібриди кукурудзи: ранньостиглі (ФАО 150–200) Дніпровський 181 СВ, Квітневий 187 МВ, Заліщицький 191 СВ, Немирів, ДН Пивиха 57, ДН Синевір 131, ДН Галатея 177, Почаївський 190 МВ, ДН Гарант, Візаві; середньоранні (ФАО 200–300) – Кіцманський 215 СВ, Липовець 225 МВ, Ізяслав 220 МВ, Яровець 243 МВ, Батурин 287 МВ, Оржиця 237 МВ, Любава 279 МВ, Вензель; середньостиглий (ФАО 300–400) – Збруч.

Список використаної літератури

1. Концептуальні погляди на стратегію конкуренто-спроможного виробництва зерна кукурудзи в Україні / М. С. Шевченко, В. Ю. Черчель, В. С. Рибка, Н. О. Ляшенко // Посібник українського хлібороба. Кукурудза і сорго : науково-практичний збірник. – 2014. – Т. 1. – С. 102–106.

2. Нові скоростиглі високопродуктивні гібриди кукурудзи Буковинської селекції для умов Передгір'я Карпат / А. М. Черномиз, І. С. Микуляк, М. І. Лінська, Я. Д. Заплітний // Передгірне та гірське землеробство і тваринництво : міжвід. темат. наук. зб. – 2009. – Вип. 51 (I). – С. 152–156.

3. Майсурян Н. А. Растениеводство (лабораторные занятия) / Н. А. Майсурян. – 4-е. изд., перераб. и доп. – М. : Сельхозгиз, 1960. – 384 с.

4. Впровадження сортів кукурудзи // Охорона прав на сорти рослин : офіційний бюлетень : Методика проведення експертизи та державного випробування сортів рослин зернових, круп'яних та зернобобових культур. – 2003. – Вип. 2 (ч. 3). – С. 204–209.

5. Доспехов Б. А. Методика полевого опыта (с основами статистической обработки результатов исследований) / Б. А. Доспехов. – 5-е изд., перераб. и доп. – М. : Агропромиздат, 1985. – 352 с.

Отримано 29.07.2014